<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

<u>અહેવાલપાત્ર</u>

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં
ફોજદારી અપીલીય હકૂમત

<u>ફોજદારી અપીલ નં. /૨૦૨૩</u>
<u>(સ્પેશ્યલ લીવ પિટીશન (સીઆરએલ) નં. ૭૦૯૯/૨૦૧૮ માંથી ઉદભવી)</u>

બી. વી. શેષૈય।

....અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

તેલંગાણા રાજ્ય અને અન્ય

.... સામાવાળા(ઓ)

સાથે
<u>ફોજદારી અપીલ નં. /૨૦૨૩</u>
<u>(સ્પેશ્યલ લીવ પિટીશન (સીઆરએલ) નં. ૭૧૦૦/૨૦૧૮ માંથી ઉદભવી)</u>

બી. વામ્સી કૃષ્ણ

..... અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

તેલંગાણા રાજ્ય અને અન્ય

..... સામાવાળા(ઓ)

<u>ચુકાદો</u>

<u>ન્યાયમૂર્તિ, કૃષ્ણ મુરારી.</u>

પરવાનગી આપવામાં આવી.

(૨) હાલની અપીલ અપીલકર્તાઓ દ્વારા વાદગ્રસ્ત આદેશ અને ચુકાદા સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, જે ફોજદારી રિવીઝન કેસ નંબર ૧૬૭૮/૨૦૧૪ અને ૧૬૭૯/૨૦૧૪માં હૈદરાબાદ ખાતેની હાઈકોર્ટે તારીખ ૧૭.૦૪.૨૦૧૮ના રોજ આપ્યો હતો.

(૩) આ અપીલોના સંદર્ભ માટે, હાલના કેસની ટૂંકમાં હકીકતો એવી છે કે સામાવાળા નં.૨ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી ખાનગી ફરિયાદના આધારે, હાલના અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ નેગોશિએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ, ૧૮૮૧ની કલમ ૧૩૮ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. આ કાર્યવાહીથી ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા.

(૪) એવો આરોપ છે કે અપીલકર્તાઓએ રોકાણ કરવાના બહાને સામાવાળા નં.૨ પાસેથી નાણાં લીધા હતા અને પોતાના લાભ માટે ખોટી રીતે લાભ મેળવ્યો હતો.

(૫) અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠરાવ્યા પછી, ઉચ્ચ અદાલતમાં તેમના દ્વારા રિવિજન કરવામાં આવી હતી અહીં એ નોંધનીય છે કે, અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિવીજનની પ્રક્રિયા દરમિયાન બંને પક્ષોએ અંદરો અંદર વિવાદનો ઉકેલ લાવવા માટે સમજૂતી કરાર કર્યા હતા.

(૬) સમજૂતી કરારની જોગવાઈ ૮માં જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ વિવાદનું સમાધાન સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે થવું જોઈએ અને જો હજુ પણ આ વિવાદનું સમાધાન સૌહાર્દપૂર્ણ

રીતે ન થાય તો તેને સૌપ્રથમ એકમાત્ર મધ્યસ્થને મોકલવો જોઈએ.આ સમજૂતી કરારની કલમ ૮ નીચે મુજબ છેઃ–

"આ દસ્તાવેજ હેઠળ કોઈ પણ વિવાદનું સમાધાન સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે કરવામાં આવશે. જો વિવાદનું સમાધાન સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ન થાય તો આ બાબતને શ્રી જોન્નલગડ્ડા શ્રીનિવાસ રાવ પુત્ર વેંકય્યાની એકમાત્ર મધ્યસ્થતાને સુપરત કરવામાં આવશે, જેનો નિર્ણય આખરી હશે અને તમામ પક્ષો પર બંધનકર્તા હશે. સંદર્ભ દાખલ કર્યા પછી, એકમાત્ર ૨ મધ્યસ્થી પક્ષકારોને સાંભળશે અને ચુકાદો આપશે. લવાદ અને સમાધાન અધિનિયમની જોગવાઈઓ લવાદની પ્રક્રિયાને લાગુ પડશે. મધ્યસ્થતાનું સ્થળ માત્ર ઓંગોલ હશે.

(૭) એ પણ નોંધવું જોઈએ કે સમજૂતીની શરતો અનુસાર, સામાવાળા નં. ૨ ઉચ્ચ ન્યાયાલય સમક્ષ સમાધાન અરજી દાખલ કરવા માટે બંધાયેલો હતો, જોકે તે આમ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હતો. સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા સંમત થયા અનુસાર, આવી સમાધાન અરજી દાખલ કરવામાં અભાવ હોવાથી, હવે ઉચ્ચ અદાલતે સુધારાની અરજી ફગાવી દીધી છે અને અપીલકર્તાઓની સજાની પુષ્ટિ કરી છે.

(૮) અમારા દ્રષ્ટિકોણમાં, પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલા સમાધાનના નિયમો અને શરતો તેમને વિવાદને સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ઉકેલવા માટે બાંધી રાખે છે, અથવા મધ્યસ્થતા મારફતે સમજૂતી કરારની કલમ–૮માં જણાવ્યા અનુસાર.

(૯) આવા સંજોગોમાં, અપીલકર્તાઓને નીચેની અદાલતોએ આપેલા આદેશોના આધારે દોષિત ઠેરવી શકાશે નહીં, કારણ કે સમાધાન એ ગુનાનું સંયોજન છે.

(૧૦) મેસર્સ મીટર્સ એન્ડ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ કંચન મહેતાના કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે, એનઆઈ એક્ટની કલમ–૧૩૮ હેઠળ ગુનો મુખ્યત્વે દીવાની અપ્કૃત્ય્ સાથે સંકળાયેલો છે અને ખાસ કરીને ૧ ૨૦૧૮ (૧) એસસીસી ૫૬૦ ૩ ને સામધાનકારી ગુનો બનાવવામાં આવ્યો છે.ચુકાદાનો સંબંધિત ફકરો અહીં ટાંકવામાં આવ્યો છેઃ

> "આ અદાલતે નોંધ્યું છે કે આ કાયદાનો ઉદ્દેશ વેપારી લેવડ–દેવડ સરળતાથી ચલાવવાનો હતો. આ જોગવાઈ એટલા માટે જરૂરી છે કારણ કે ઘણા વ્યવહારોમાં ચેકો માત્ર ધિરાણકર્તાઓ સાથે છેતરપિંડી કરવા માટે ઇશ્યૂ કરવામાં આવતા હતા.ચેકના અનાદરથી બેંકિંગ, જાહેર નાણાકીય સંસ્થાઓ અને નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ્સ લો (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૮૮ માં અગણિત નુકસાન, ઈજા અને અસુવિધા થાય છે અને વ્યાપારી વ્યવહારોની વિશ્વસનીયતાને આંચકો આવે છે.સાથો સાથ, એવી પણ નોંધ લેવામાં આવી હતી કે, કલમ ૧૩૮ અંતર્ગત અપરાધોની પ્રકૃતિ મુખ્યત્વે દીવાની અપકૃત્ય સાથે સંબંધિત છે અને ૨૦૦૨ના સુધારાએ તેને ખાસ કરીને સામાધાનકારી બનાવ્યો છે."

(૧૧) આ પક્ષકારોનો ખૂબ જ સ્પષ્ટ કેસ છે જેમાં તેઓ કોઈ કરાર કરે છે અને પોતાની જાતને મુકદ્દમાની પ્રક્રિયાથી બચાવવા માટે ગુનાની માંડવાળ કરે છે. જ્યારે પક્ષો દ્વારા આ પ્રકારનું પગલું લેવામાં આવ્યું છે અને

કાયદો તેમને આ કરવાની સ્પષ્ટ મંજૂરી આપે છે, ત્યારે ઉચ્ચ ન્યાયાલય આ પ્રકારનું સામાધાન રદ કરી શકે નહીં અને પોતાની ઇચ્છા લાદી શકે નહીં.

(૧૨) એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે, સામાવાળા નં.૨ હાઈ કોર્ટ સમક્ષ સમાધાન અરજી દાખલ કરવાની ફરજથી બંધાયેલા છે અને આવું ન કરીને હાઇકોર્ટમાંથી મુખ્ય માહિતી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી છે, જેના કારણે અપીલકર્તાઓની દોષસિદ્ધિની બિનજરૂરી પુષ્ટિ થઈ છે.

(૧૩) એટલે અમે આ અપીલોને મંજૂરી આપીએ છીએ અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા દોષસિદ્ધિના આદેશને રદ કરીએ છીએ. જોકે, સમજૂતી કરારની શરતો અનુસાર પક્ષો તેમના વિવાદનું સમાધાન કરી શકે છે.

....ન્યાયમૂર્તિ

(કૃષ્ણ મુરારી)

....ન્યાયમૂર્તિ

(વી. રામસુબ્રમણ્યમ)

નવી દિલ્હી

૦૧ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૩

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.